

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ขอเสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผล การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติในการใช้แนวการจัดการระดับชั้นอนุบาลโครงการอนุบาลชนบท ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา เขตการศึกษา 6
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามแนวการจัดการระดับชั้นอนุบาลโครงการอนุบาลชนบทในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา เขตการศึกษา 6

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างประชากร
 - 1.1 ประชากรสำหรับตอบแบบสอบถาม
กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 6 ที่มีการจัดการศึกษาชั้นอนุบาลศึกษา ในโครงการอนุบาลชนบท จำนวน 218 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหาร-โรงเรียน จำนวน 218 คน ครูผู้สอนชั้นอนุบาลศึกษา จำนวน 275 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งหมด 493 คน
 - 1.2 ประชากรที่ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ คือ บุคลากรประจำศูนย์พัฒนาการเรียนระดับก่อนประถมศึกษา ประจำจังหวัด เขตการศึกษา 6 ได้แก่ หัวหน้าศูนย์ หรือผู้ได้รับมอบหมาย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) และแบบเติมคำ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่มีคำถามเกี่ยวกับสภาพการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาในโรงเรียนโครงการอนุบาลชนบท สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเขตกการศึกษา 6 มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) และแบบสอบถามชนิดปลายเปิด (Open-end) โดยจะสอบถามเกี่ยวกับด้านการแปลงแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาไปสู่การสอน การจัดปัจจัยที่เอื้อต่อการใช้นโยบายจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา และการจัดประสบการณ์ และกิจกรรม (การจัดการเรียนการสอน)

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้นโยบายจัดประสบการณ์อนุบาลศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) และแบบสอบถามชนิดปลายเปิด (Open-end)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นแบบสอบถาม ใช้วิธีส่งแบบสอบถามไปยังสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด โดยขอความร่วมมือจากศึกษานิเทศก์จังหวัดเป็นผู้ประสานงานเพื่อส่งแบบสอบถามไปยังอำเภอต่าง ๆ ถึงผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร และให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งคืนมายังผู้วิจัย โดยรวบรวมแบบสอบถามมายังสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้รวบรวมข้อมูลของแต่ละจังหวัดในเขตกการศึกษา 6

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์และตรวจสอบเอกสาร ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล คำนวณหาค่าสถิติโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการอนุบาลชนบท สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา เขตการศึกษา 6 สรุปได้ว่า

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 41-45 ปีขึ้นไป
 วุฒิทางการศึกษาส่วนใหญ่ระดับปริญญาตรี คือ ครุศาสตร์บัณฑิต วิชาเอกบริหารการศึกษา มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาชั้นอนุบาลศึกษาระหว่าง 1-2 ปี ส่วนใหญ่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการอบรมบุคลากรทางการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่ใช้เวลาอบรม 2 วัน หน่วยงานที่จัดคือ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ส่วนครูผู้สอนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31-35 ปี วุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี คือ ครุศาสตร์บัณฑิต วิชาเอกประถมศึกษา มีประสบการณ์ในการสอนระดับก่อนประถมศึกษา ระหว่าง 1-2 ปี ส่วนใหญ่ไม่ได้ปฏิบัติการสอนในระดับชั้นเรียนระดับอื่น มีการปฏิบัติงานนอกเหนือจากการสอน คือ งานกิจการนักเรียน ครูผู้สอนชั้นอนุบาลศึกษาส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรม/สัมมนาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยใช้เวลา 1-3 วัน และส่วนงานที่จัดส่วนใหญ่คือ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

2. สภาพการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา และสภาพปัญหา

2.1 ด้านการแปลงแนวการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็กไปสู่การจัดประสบการณ์ และกิจกรรม

การกำหนดนโยบายหรือแนวทางในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาของโรงเรียน พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 6 มีการกำหนดนโยบาย คือ มุ่งเน้นให้มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาเป็นส่วนใหญ่ จังหวัดที่แตกต่างคือจังหวัดสิงห์บุรี มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความพร้อมที่จะเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้เป็นส่วนใหญ่ และนโยบายที่เขตมุ่งเน้นคือให้ครูสามารถจัดประสบการณ์และกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เกี่ยวกับเอกสารการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาที่โรงเรียน
 ในเขตการศึกษา 6 ไม่มี ส่วนใหญ่คือ คู่มือการผลิตสื่อด้วยวัสดุราคาถูกสำหรับเด็ก
 ระดับก่อนประถมศึกษา สำหรับเอกสารชุดฝึกอบรมบุคลากรทางการศึกษาระดับก่อน
 ประถมศึกษา (เด็กเล็ก) ไม่มีเป็นส่วนใหญ่ คือ จังหวัดสระบุรี และอ่างทอง
 หนังสือต้นแบบสื่อตามหน่วยการเรียนรู้ในแผนการจัดประสบการณ์ ชั้นอนุบาลศึกษา ไม่มี
 เป็นส่วนใหญ่คือ จังหวัดสระบุรี และอุทัยธานี แบบวัดและประเมินพัฒนาการ ไม่มีเป็น
 ส่วนใหญ่คือ จังหวัดชัยนาท แผนภาพการจัดกิจกรรมประจำวัน ไม่มีเป็นส่วนใหญ่ คือ
 จังหวัดอยุธยา

ส่วนเอกสารที่มีไม่เพียงพอ ส่วนใหญ่คือแผนภาพการจัดกิจกรรมประจำวัน
 ยกเว้นจังหวัดลพบุรี มีเอกสารที่ไม่เพียงพอเป็นส่วนใหญ่ คือแผนการจัดประสบการณ์
 ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 1 เล่ม 1, 2 และแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2
 เล่ม 1,2 จังหวัดสระบุรี เอกสารที่มีไม่เพียงพอเป็นส่วนใหญ่คือ แผนการจัดประสบการณ์
 ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 1, 2 และปีที่ 2 เล่ม 1, 2 เอกสารชุดฝึกอบรมบุคลากรทางการ
 ศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา (เด็กเล็ก) และแบบวัดประเมินพัฒนาการ จังหวัดอยุธยา
 เอกสารไม่เพียงพอส่วนใหญ่คือ หนังสือต้นแบบผลิตสื่อด้วยวัสดุราคาถูกสำหรับเด็กระดับ
 ก่อนประถมศึกษา

เกี่ยวกับการจัดทำเอกสารเกี่ยวกับการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา
 เพิ่มเติม พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 6 มีการจัดทำ ยกเว้น คือ
 จังหวัดสระบุรี อ่างทอง และชัยนาท ไม่จัดทำเป็นส่วนใหญ่ การจัดทำผู้จัดทำคือ
 ครูผู้สอนชั้นอนุบาล เป็นส่วนใหญ่ และมีครูผู้สอนชั้นอนุบาลร่วมกับครูวิชาการในบาง
 โรงเรียน

2.2 การจัดปัจจัยที่เอื้อต่อการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา

การคัดเลือกครูเข้าสอนชั้นอนุบาลศึกษาของโรงเรียนปีการศึกษา
 2531 พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 6 คัดเลือกครูเข้าสอนชั้นอนุบาลโดย
 สอบถามความสมัครใจจากผู้สอน เป็นส่วนใหญ่ พิจารณาจากคุณสมบัติอื่น ๆ เช่น รักเด็ก
 มีความสามารถในด้านศิลปะ ฯลฯ ซึ่งจังหวัดอ่างทองได้ปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ และผู้บริหาร

มอบหมายให้ทำการสอน

เกี่ยวกับการเข้ามาสอนชั้นอนุบาลศึกษาของครูผู้สอนชั้นอนุบาลศึกษา พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีการดำเนินการ คือให้เข้ารับการอบรมเป็นส่วนใหญ่ ศึกษาจากหนังสือ เอกสารต่าง ๆ และศึกษาดูงาน

เกี่ยวกับการเข้ามาสอนชั้นอนุบาลศึกษาของครูผู้สอนชั้นอนุบาลศึกษา พบว่าส่วนใหญ่สมัครใจสอนแต่ไม่ถนัดในการสอน ส่วนจังหวัดชลบุรี และสระบุรี การเข้ามาสอนด้วยสมัครใจสอน และถนัดในการสอนเป็นส่วนใหญ่

เกี่ยวกับงบประมาณที่ใช้สำหรับการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 6 ใช้เงินวัสดุห้องเรียนเปิดใหม่ หรือวัสดุรายหัวเป็นส่วนใหญ่ และเงินที่ได้จากการบริจาค

การใช้งบประมาณของโรงเรียนสำหรับการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 6 เน้นหนักในด้านสื่อการเรียนการสอนเป็นส่วนใหญ่

เกี่ยวกับสถานที่ที่ใช้จัดห้องเรียนชั้นอนุบาลศึกษา พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 6 อยู่ชั้นล่างสุดของอาคาร สภาพและลักษณะห้องเรียนชั้นอนุบาลศึกษาของโรงเรียนในเขตการศึกษา 6 มีการระบายถ่ายเทอากาศดี เป็นส่วนใหญ่ แสงสว่างในห้องเรียนมีเพียงพอ ระดับความสูงของกระดานดำ และป้ายนิเทศเหมาะสมกับระดับสายตาของนักเรียน และพื้นที่ห้องกว้างขวางเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน ในห้องเรียนชั้นอนุบาลศึกษามีการจัดมุมต่าง ๆ มุมเวียนกันไปคือ มุมหนังสือเป็นส่วนใหญ่ มีกระดาน ป้ายนิเทศ มุมบ้าน มุมบล็อก มุมศิลปะ มุมหมอบ กะบะทราย และมุมธรรมชาติ หรือมุมวิทยาศาสตร์

การช่วยเหลือสนับสนุนครูผู้สอนชั้นอนุบาลศึกษาด้านการจัดทำ/จัดหาสื่อการเรียนการสอน พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 6 ช่วยเหลือโดยจัดสรรงบประมาณของโรงเรียนเป็นค่าวัสดุอุปกรณ์เป็นส่วนใหญ่ สนับสนุนโดยจัดหาวัสดุห้องเรียนมาใช้ในการจัดทำ รับบริจาคจากชุมชน หน่วยงานราชการและเอกชน

ส่วนอุปกรณ์ประจำห้องเรียนชั้นอนุบาลศึกษาที่โรงเรียนไม่มีส่วนใหญ่ คือ

ที่เก็บ/แขวนของใช้ส่วนตัวนักเรียน ยกเว้นคือจังหวัดอุทัยธานี ไม่มีตู้หรือชั้นเก็บของ เป็นส่วนใหญ่ อุปกรณ์ประจำห้องเรียนที่มีไม่เพียงพอ เป็นส่วนใหญ่คือตู้หรือชั้นวางของ/เอกสาร ยกเว้นคือจังหวัดลพบุรี สิงห์บุรี อัญญา มีตู้หรือชั้นเก็บของ ไม่เพียงพอเป็นส่วนใหญ่ อุปกรณ์สำหรับนอน เช่น เสื่อ ที่นอน หมอน มีไม่เพียงพอเป็นส่วนใหญ่ คือจังหวัดสระบุรี อ่างทอง อัญญา และอุทัยธานี อุปกรณ์ที่ชำรุดหรือใช้การไม่ได้ดี เป็นส่วนใหญ่ คือโต๊ะ-เก้าอี้นักเรียน/ที่นั่งทำงานของนักเรียน ยกเว้นคือจังหวัดลพบุรี อ่างทอง มีป้ายนิเทศ/ที่ติดแสดง ผลงานของนักเรียน ชำรุดหรือใช้การไม่ได้ดี เป็นส่วนใหญ่ อุปกรณ์สำหรับนอน เช่น เสื่อ ที่นอน หมอน ชำรุดหรือใช้การไม่ได้ดี เป็นส่วนใหญ่ คือจังหวัดสระบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง อัญญา ชัยนาท และอุทัยธานี

เกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 6 ไม่เพียงพอ วิธีแก้ไขส่วนใหญ่คือหยิบยืมจากชั้นเรียนอื่นในโรงเรียน ยกเว้นคือจังหวัดลพบุรี และชัยนาท ใช้วิธีขอความร่วมมือในการจัดทำจากคณะครูในโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ การสนับสนุนในด้านสื่อการเรียนการสอนที่ใช้สำหรับการจัดประสบการณ์และกิจกรรมชั้นอนุบาลศึกษาของโรงเรียน พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีสภาพสื่อในการได้ดีแต่ไม่เพียงพอ ลักษณะของสื่อการเรียนการสอนสำหรับใช้จัดประสบการณ์และกิจกรรม พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นสื่อที่จัดทำขึ้นเอง มีวิธีดำเนินการคือขอความร่วมมือจากคณะครูในโรงเรียนเป็นส่วน มีบางโรงเรียนในเขตการศึกษา 6 เป็นสื่อสำเร็จรูปหรือได้รับจัดสรรหรือจัดซื้อ หรือบริจาค

2.3 การจัดประสบการณ์และกิจกรรม

เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมในด้านการบริการให้นักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาของโรงเรียน พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 6 มีการจัด โดยเฉพาะจังหวัดลพบุรี บริการที่โรงเรียนจัดได้ปฏิบัติในทุกจังหวัดคือ การให้ภูมิคุ้มกันโรค เป็นส่วนใหญ่ มีการจัดอาหารเสริมและการตรวจรักษาสุขภาพช่องปากแก่เด็ก

เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 6 มีการจัดกิจกรรมที่จัดคือกิจกรรมแสดงต่าง ๆ ในวันสำคัญของทางราชการ เป็นส่วนใหญ่

นอกจากนี้มีการประกวดหรือแข่งขันด้านต่าง ๆ การจัดนิทรรศการประกวดสุขภาพ
 เกี่ยวกับการดำเนินการช่วยเหลือครูผู้สอนชั้นอนุบาลศึกษาให้สามารถ
 จัดกิจกรรมและประสบการณ์ได้ตามตารางการจัดกิจกรรมประจำวัน และแผนการจัด
 ประสบการณ์ ชั้นอนุบาลศึกษาของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการ
 ศึกษา 6 ได้ดำเนินการ วิธีดำเนินการคือ ให้ศึกษาดูงานการจัดกิจกรรมนั้น ๆ จาก
 ห้องเรียน/โรงเรียนอื่น ๆ เป็นส่วนใหญ่ ๆ จัดครูที่มีทักษะในการจัดกิจกรรมนั้น ๆ
 เข้าสอนแทน (ทำการหมุนเวียน)

เกี่ยวกับการดำเนินการร่วมกับชุมชนหรือหน่วยงานราชการต่าง ๆ
 ในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาชั้นอนุบาลศึกษาของโรงเรียน พบว่า
 โรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 6 มีการดำเนินการ โดยเฉพาะจังหวัดอุทัยธานี
 การดำเนินการเกี่ยวข้องในด้านต่าง ๆ คือ สื่อการเรียนการสอนเป็นส่วนใหญ่ มีจังหวัด
 สิงห์บุรี และชัยนาท ส่วนจังหวัดลพบุรี และอ่างทอง เกี่ยวข้องด้านอาหาร
 และโภชนาการเป็นส่วนใหญ่ จังหวัดสระบุรี อ่างทอง และอุทัยธานี เกี่ยวข้องด้าน
 สุขภาพอนามัยเป็นส่วนใหญ่

เกี่ยวกับการจัดทำตารางกิจกรรมประจำวัน พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่
 ในเขตการศึกษา 6 มีการจัดทำ การจัดทำคือ ปรับปรุงตารางการจัดกิจกรรม ของ
 สปช. โดยสับเปลี่ยนเวลาการทำกิจกรรม มากที่สุด นอกจากนี้เป็นการปรับปรุงตาราง
 การจัดกิจกรรมของ สปช. โดยเพิ่มหรือลดกิจกรรมบางกิจกรรม และจัดทำตารางการ
 จัดกิจกรรมโดยใช้แนวทางจาก สปช. โดยเพิ่มหรือลดกิจกรรมบางกิจกรรม และจัดทำ
 ตารางการจัดกิจกรรมโดยใช้แนวทางจาก สปช. และหน่วยงานอื่น ๆ

เกี่ยวกับกิจกรรมการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาที่ปฏิบัติจริงและ
 ทำได้ยาก พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 6 คือเกมการศึกษาเป็นส่วนใหญ่
 ส่วนจังหวัดสระบุรี กิจกรรมที่ทำได้ยากคือกิจกรรมเล่านิทาน คือ ศิลปะศึกษา
 (กิจกรรมสร้างสรรค์) และร้องเพลง จังหวัดสิงห์บุรี คือกิจกรรมเล่านิทาน
 และจังหวัดชัยนาท คือกิจกรรมร้องเพลง

เกี่ยวกับกิจกรรมที่จัดเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 6 คือกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ และการเล่นกลางแจ้ง

กิจกรรมที่จัดเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 6 คือ กิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) นอกจากนี้จัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง

เกี่ยวกับกิจกรรมที่จัดเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 6 คือ การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง กิจกรรมในวงกลม

กิจกรรมที่จัดเพื่อพัฒนาการด้านสติปัญญา พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 6 คือ เกมการศึกษา กิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) กิจกรรมในวงกลม

วิธีการที่ใช้ในการจัดประสบการณ์และกิจกรรมมากที่สุด ที่โรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 6 ใช้คือ การแบ่งกลุ่มจัดกิจกรรม ส่วนการจัดกิจกรรมเป็นรายบุคคลใช้น้อยที่สุดในทุกจังหวัด

กิจกรรมเสริมการจัดประสบการณ์ที่โรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษาใช้มากที่สุดคือ เพลง ส่วนกิจกรรมการเก็บเด็ก ใช้เป็นส่วนน้อยที่สุด

การนิเทศและติดตามผลการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาในปีการศึกษา 2531 พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษาได้รับการนิเทศ ผู้ทำหน้าที่นิเทศคือผู้บริหารโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ และศึกษานิเทศก์อำเภอ วิธีการที่ผู้ทำหน้าที่นิเทศใช้ในการนิเทศ และติดตามผลคือ การสังเกต เป็นส่วนใหญ่

เกี่ยวกับการจัดและประเมินพัฒนาการของนักเรียน พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา มีการจัดวิธีการจัดที่ใช้คือการสังเกต ในเกือบทุกจังหวัด นอกจากนี้มีวิธีตรวจผลงาน ซึ่งจังหวัดสิงห์บุรีใช้เป็นส่วนใหญ่วิธีการสนทนา และการทดสอบด้วยวาจา

เกี่ยวกับการนำผลการวัดและประเมิน พัฒนาการของนักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาไปใช้ พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 6 นำไปใช้เพื่อปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในทุกจังหวัด และยังนำไปใช้เพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ

3. สภาพปัญหาที่เกิดจากการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา

3.1 การแปลงแนวการจัดประสบการณ์ ชั้นอนุบาลศึกษาไปสู่การจัดประสบการณ์ และกิจกรรม

ปัญหาการกำหนดนโยบาย และการดำเนินตามนโยบายเกี่ยวกับการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาของโรงเรียน พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 6 มีปัญหา คือ ครูมีแผนงาน โครงการที่ต้องปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ ยังมีปัญหาผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ โดยเฉพาะจังหวัดชลบุรี และขาดแนวทางในการปฏิบัติตามนโยบาย ส่วนจังหวัดสิงห์บุรี ไม่มีปัญหาในค่านนี้

ปัญหาการวางแผนการใช้แนวจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาของโรงเรียน พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 6 มีปัญหา ปัญหาส่วนใหญ่คืองบประมาณไม่เพียงพอ

ปัญหาการจัดทำ/จัดหาเอกสารเกี่ยวกับการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาของโรงเรียน พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 6 มีปัญหา คือเอกสารที่ได้รับไม่เพียงพอ เป็นส่วนใหญ่ และได้รับเอกสารล่าช้า

ปัญหาการใช้เอกสารเกี่ยวกับแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา พบว่าโรงเรียนในเขตการศึกษา 6 มีปัญหา และไม่มีปัญหาใกล้เคียงกัน

3.2 การจัดปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา

ปัญหาด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาของโรงเรียน พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 6 ไม่มีปัญหา ปัญหาด้านการเพิ่มพูนความรู้และทักษะเกี่ยวกับการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา โรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา ไม่มีปัญหา

ปัญหาด้านงบประมาณในการสนับสนุนการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาของโรงเรียน พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 6 มีปัญหา คืองบประมาณในการดำเนินการไม่เพียงพอ เป็นส่วนใหญ่

ปัญหาด้านอาคารสถานที่ในการจัดการศึกษาชั้นอนุบาลของโรงเรียนใน
เขตการศึกษา 6 ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา ส่วนปัญหาด้านการจัดห้องเรียน พบว่าโรงเรียน
ส่วนใหญ่ในเขตการศึกษาไม่มีปัญหา

ปัญหาเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ในเขต
การศึกษา 6 มีปัญหา คือ สื่อไม่เพียงพอ เป็นส่วนใหญ่ และขาดวัสดุในการผลิตสื่อการ
เรียนการสอน

3.3 การจัดประสบการณ์และกิจกรรม

ปัญหาการสอนชั้นอนุบาลศึกษา พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 6
ไม่มีปัญหาด้านนี้ ปัญหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ตามแนวและแผนการจัด
ประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษามีปัญหา คือ
สติปัญญาและความสามารถของนักเรียนในห้องแตกต่างกันมาก เป็นส่วนใหญ่ การเตรียม
สื่อการสอนมาก และกิจกรรมในแผนการจัดประสบการณ์ บางกิจกรรมค่อนข้างยาก
ปัญหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา พบว่าโรงเรียน
ส่วนใหญ่ในเขตการศึกษามีปัญหา คือ ขาดอุปกรณ์ เป็นส่วนใหญ่ ครูขาดความรู้ความ
เข้าใจการจัดกิจกรรมเสริม

ปัญหาการนิเทศและติดตามผล พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 6
ไม่มีปัญหา

ปัญหาเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการจัดประสบการณ์และกิจกรรม
ชั้นอนุบาลศึกษา พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 6 ไม่มีปัญหา และมีบาง
โรงเรียน จำนวน 1 ใน 3 ในเขตการศึกษา มีปัญหาคือ ขาดเครื่องมือที่ใช้ในการวัด
และประเมินพัฒนาการของเด็ก

อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การอภิปรายผลการวิจัยเรื่องการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา
ในโรงเรียนประถมศึกษา โครงการอนุบาลชนบท เขตการศึกษา 6 มีข้อควรอภิปราย
ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาโครงการอนุบาลชนบท ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 41-45 ปีขึ้นไป มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี และวิชาเอกที่ศึกษาคือ บริหารการศึกษา และบริหารโรงเรียน มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารโรงเรียน ที่มีการจัดการศึกษาชั้นอนุบาลศึกษาระหว่าง 1-2 ปี ทั้งนี้เนื่องจากว่า การจัดการศึกษาโครงการอนุบาลชนบทของโรงเรียนต่าง ๆ มีการดำเนินการตามโครงการเปิดขยาย ชั้นเด็กเล็กในท้องถิ่นที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจ ซึ่งการดำเนินการตามโครงการนี้เป็นการปฏิบัติตามนโยบายของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2529 โดยเริ่มมีการดำเนินการตั้งแต่ปีการศึกษา 2530 เป็นต้นมา โรงเรียนปฏิบัติงานส่วนใหญ่เป็นโรงเรียน โรงเรียนที่มีขนาดเล็ก และตั้งอยู่นอกเขต เทศบาลและสุขาภิบาล เมื่อพิจารณาจากข้อมูลเบื้องต้น เห็นว่าผู้บริหารมีความรู้ในด้านการบริหารการศึกษาและการบริหารโรงเรียน อย่างเพียงพอในการปฏิบัติงานในหน้าที่ สถานที่ตั้งของโรงเรียนส่วนใหญ่มีผลกระทบต่อพัฒนาต่าง ๆ ของนักเรียน ทั้งนี้เนื่องจากในการจัดการศึกษาชั้นอนุบาลในโรงเรียนประถมศึกษา โครงการอนุบาลชนบท ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อเดือนมีนาคม 2529 นั้น โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับนี้ต้องตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ไม่มีโรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาในระดับนี้ มีรัศมีไม่ต่ำกว่า 5 กิโลเมตร ดังนั้น โรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในที่ห่างไกล การเดินทางต้องใช้เวลา และค่าบริการของโรงเรียนส่วนใหญ่ก็กว้างขวางเกินไป นอกจากนี้ผู้บริหารส่วนใหญ่ เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา (75.40%) ระยะเวลาที่เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่ คือ 2 วัน โดยมีสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เป็นหน่วยงานที่จัดอบรม กล่าวได้ว่าผู้บริหารส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา

สำหรับครูผู้สอนชั้นอนุบาลศึกษา ส่วนใหญ่มีเป็นเพศหญิงมากกว่า เพศชาย มีอายุระหว่าง 31-35 ปี วุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาเอกที่ศึกษา คือ ประถมศึกษา มีประสบการณ์สอนระดับก่อนประถมศึกษา ระหว่าง 1-2 ปี

มีบางโรงเรียนในจังหวัด เขตการศึกษา 6 ไม่มีประสบการณ์การสอนในระดับนี้ เคยผ่านการรับการอบรมเกี่ยวกับ การอบรมบุคลากรทางการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา และครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ต้องทำการสอนกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ นอกเหนือจากชั้นอนุบาลศึกษา แต่ส่วนใหญ่มีหน้าที่ที่รับผิดชอบนอกเหนือจากการสอนโดยเฉพาะ ครูผู้สอนชั้นอนุบาลศึกษาจังหวัดอยุธยา มีจำนวนมากที่สุด ซึ่งสภาพดังกล่าวมีผลกระทบต่อเด็กวัยนี้มาก เพราะในการสอนชั้นก่อนวัยเรียน ครูต้องดูแลเอาใจใส่ตลอดเวลา เมื่อครูผู้สอนต้องทำงานหนักทั้งวัน ทำให้ไม่สามารถอยู่ใกล้ชิดเด็กได้ตลอดเวลา มีผลทำให้การจัดประสบการณ์และกิจกรรม ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เด็กจึงขาด การเสริมสร้างและพัฒนาการด้านต่าง ๆ ได้

ตอนที่ 2. สภาพการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา

2.1 การแปลงแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา ไปสู่การจัดประสบการณ์ และกิจกรรม

ด้านการวางแผน ผลจากการวิจัยในด้านนี้พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ได้กำหนดนโยบาย หรือแนวทางในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลของโรงเรียน โดยมีนโยบายมุ่งเน้นให้นักเรียนมีพัฒนาการทางด้าน ร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับจุดหมายหลักทางการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งกำหนดโดยคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) คือ เพื่อเตรียมเด็กให้มีความพร้อมในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ (สพช. 2528 : 2) แต่ยังมีโรงเรียนอีกจำนวนหนึ่ง มีการกำหนดนโยบาย โดยการจัดการศึกษาระดับนี้ เพื่อให้เด็กเรียนมีความพร้อมที่จะเรียนต่อในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดสิงห์บุรี มีนโยบายมุ่งเน้นด้านนี้เป็นส่วนใหญ่ และยังมีโรงเรียนอีก มีการจัดการศึกษาในระดับนี้ โดยไม่มีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการวัด กล่าวได้ว่าโรงเรียนเกือบทั้งหมด มีการจัดการศึกษาชั้นอนุบาลศึกษา และมีวัตถุประสงค์หลักในการจัดการศึกษา สอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารและครูผู้สอนชั้นอนุบาลศึกษาส่วนใหญ่ เคยผ่านการเข้ารับการอบรมบุคลากรทางการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในอัตราที่สูง จึงทำให้เข้าใจวัตถุประสงค์ดีเพียงพอในการจัดการศึกษาในระดับนี้

ในด้านการเตรียมเกี่ยวกับการใช้แนวการจัดประสบการณ์ในอนุบาลศึกษา จากการวิจัยพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 6 มีการเตรียมเกี่ยวกับการใช้แนวฯ โดยส่งบุคคลที่สอนชั้นอนุบาลศึกษาเข้ารับการอบรม ให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดที่จะเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กในระดับนี้ ซึ่งศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาประจำจังหวัด ได้มีส่วนร่วมในการให้ความรู้คือการอบรมสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติ ทั้งนี้เพราะในการที่จะนำหลักสูตรไปใช้นั้น การดำเนินการจะต้องมีการจัดเตรียมอบรมครูในรูปของการประชุมเชิงปฏิบัติการ (วิเชียร วงษ์ใหญ่ 2523 : 184-191) เพื่อที่ครูจะศึกษาให้เข้าใจ และนำไปปรับใช้ได้ เพื่อจะได้สามารถศึกษาวิเคราะห์ ในการเลือกกิจกรรมการจัดประสบการณ์ของชั้นอนุบาลศึกษา ใ้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับผู้เรียน ดังนั้นในการจัดอบรมหรือพัฒนาครูผู้สอนชั้นอนุบาล ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า โรงเรียนในเขตการศึกษา 6 ควรจะได้มีการอบรมบุคลากรในระดับก่อนประถมศึกษาเป็นประจำทุกปี หรือทุกภาคเรียน ทั้งนี้เพราะในแต่ละภาคเรียนนั้นครูผู้สอนชั้นอนุบาลศึกษาย่อมมีปัญหาในการปฏิบัติกิจกรรมการจัดประสบการณ์ การเข้ารับการอบรมจะเป็นการกระตุ้นให้ครูผู้สอนชั้นอนุบาลศึกษา ได้มีความสนใจที่จะพัฒนาการจัดกิจกรรมประสบการณ์ในชั้นเรียนของตนเองให้มากขึ้น

เกี่ยวกับการนำผลการติดตามการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษามาใช้ประโยชน์ จากการวิจัยพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 6 นำมาใช้ประโยชน์ โดยใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาต่อไปเป็นส่วนใหญ่ และนำมาใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมให้เด็กมีความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และมีสติปัญญา ผลงานที่โรงเรียนได้ปฏิบัติมามีข้อบกพร่องอย่างไร สิ่งเหล่านี้โรงเรียนควรมานำมาพิจารณาเพื่อวางแผนในการปฏิบัติงานของปีต่อไป

เพราะให้การวางแผนการแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษานั้น จะช่วยเป็นกฎจรรยาบรรณให้การสอนไปสู่ความสำเร็จ (สปช. 2528 : 16) การวางแผนการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา จะทำให้การจัดประสบการณ์การเรียนต่อเนื่องกัน มีการปรับปรุงกิจกรรมและการจัดประสบการณ์ได้อย่างเหมาะสม การนำผลมาใช้ในการเป็นหลักฐานของโรงเรียนในการชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบ แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนมีการติดต่อกับบุคคลภายนอกโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนควรมีการติดต่อกับบุคคลภายนอกโรงเรียน คือผู้ปกครอง จะช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในระดับนี้ยิ่งขึ้น (เลขา ปิยะอัจฉริยะ และคณะ มปป. : 16) ดังนั้นการติดต่อกับผู้ปกครอง โรงเรียนควรจะต้องมีการเตรียมการด้วย ผู้วิจัยขอเสนอว่า โรงเรียนควรมีการติดต่อกับผู้ปกครองอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ผู้ปกครองจะได้มีส่วนร่วมกับโรงเรียนมากยิ่งขึ้น

เกี่ยวกับการพัฒนาการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาของโรงเรียน จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนได้สนับสนุนให้ครูผลิตสื่อการเรียนการสอนขึ้นใช้เองเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้จากการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา สื่อการเรียนการสอน มีความสำคัญมากต่อการเตรียมความพร้อมทุก ๆ ด้านของนักเรียน ซึ่งในสภาพปัจจุบันโรงเรียนส่วนนใหญ่ ไม่สามารถจัดซื้อ จัดหาสื่อการเรียน และของเล่นเด็กได้ครบถ้วนทุกประการ (พัฒนา ชัชพงศ์ มปป. : 27) ดังนั้นครูเด็กเล็กจึงจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้ ประดิษฐ์ สะสมวัสดุสิ่งของต่าง ๆ ที่พอจะหาได้ในท้องถิ่นนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ และผู้บริหารโรงเรียน ได้มีการนิเทศเกี่ยวกับทการจัดกิจกรรม และประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา ซึ่งเป็นบทบาทและหน้าที่ของ ผู้บริหารโรงเรียน ที่เปิดสอนชั้นเด็กเล็ก (ประसान เสริฐปัญญา 2529 : 5-13) ที่จะต้องหาสื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารจะต้องมีการนิเทศและควบคุมการสอนของครูให้ดำเนินไปตามโครงการ ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า ผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียน ควรได้มีการร่วมมือ จัดหาสื่อการเรียนการสอนในระดับนี้ เพื่อจะได้มีสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ และได้มีใช้ตลอดทั้งปีการศึกษาของทุกโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนด้วย

ในด้านการเตรียมการเกี่ยวกับการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา จากการวิจัยพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 6 มีการเตรียมการคือ ศึกษาแนวและแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา จัดเตรียมสื่อการเรียนการสอน จัดเตรียมห้องเรียน ศึกษาคู่มือการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา จัดเตรียมบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับประวัติและข้อมูลทั่วไปของเด็ก และจัดเตรียมเครื่องเล่น นอกจากนี้จะต้องเตรียมวางแผนงานเพื่อการใช้แนวการจัดประสบการณ์และอบรมครูเพื่อการใช้แนวการจัดประสบการณ์แล้ว จะต้องมีการดำเนินการจัดบริการวัสดุประกอบการใช้แนวการจัดประสบการณ์ และสื่อการเรียนด้วย (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2523 : 184-191) ได้แก่ การจัดทำแผนการสอน คู่มือครู และสื่อการเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่โรงเรียนจะต้องมี เพราะการเรียนรู้ของเด็กเกิดขึ้นได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ดังนั้นการจัดเตรียมการดังกล่าวข้างต้น จะสามารถทำให้ครูสามารถปฏิบัติการจัดกิจกรรมประสบการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายหรือแนวการปฏิบัติงาน การใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาของโรงเรียน จากการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนชั้นอนุบาลศึกษาส่วนใหญ่มีส่วนร่วมกำหนดนโยบายร่วมกับคณะครูในโรงเรียน แต่ก็มีบางโรงเรียนมีส่วนร่วมโดยเป็นผู้ให้ข้อมูลในการกำหนดนโยบาย การที่โรงเรียนให้ครูผู้สอนชั้นอนุบาลศึกษาได้มีส่วนร่วมในการใช้แนวการจัดประสบการณ์นั้นนับว่าเป็นสิ่งที่โรงเรียนส่วนใหญ่ควรพึงปฏิบัติ ทั้งนี้เมื่อโรงเรียนจะมีแนวทางในการปฏิบัติงานไปในทางเดียวกัน ทำให้โรงเรียนได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 การจัดปัจจัยที่เอื้อต่อการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา

การคัดเลือกครูเข้าสอนชั้นอนุบาลศึกษาของโรงเรียนปีการศึกษา 2531 จากการวิจัยพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 6 คัดเลือกโดยการสอบถามความสมัครใจจากครูผู้สอนเป็นส่วนใหญ่ พิจารณาจากคุณสมบัติอื่น ๆ

และผู้บริหารโรงเรียนมอบหมายให้ทำการสอน ซึ่งสอดคล้องกับคำตอบของครูผู้สอนชั้นอนุบาลที่ส่วนใหญ่สมัครใจสอน ทั้งนี้ครูผู้สอนที่สมัครใจสอนย่อมมีจิตใจที่จะรักเด็ก ซึ่งเป็นบุคลิกลักษณะของครู (เบญจา แสงมลิ, สมใจ ทิพย์ชัยเมธา และ ละออ ชูติกร 2516 : 12-14) บุคลิกลักษณะดังกล่าวผู้บริหารโรงเรียนย่อมจะพิจารณา แต่การที่ครูผู้สอนชั้นอนุบาลไม่มีวุฒิการศึกษา ทางเอกอนุบาลศึกษา การส่งครูผู้สอนชั้นอนุบาลเข้ารับการอบรม จึงเป็นวิธีการเพิ่มพูนความรู้และทักษะให้กับครูผู้สอนชั้นอนุบาลศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ที่ศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาประจำจังหวัด ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาครูผู้สอนชั้นอนุบาลศึกษาด้วย

เกี่ยวกับงบประมาณที่ใช้สำหรับการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาของโรงเรียน จากการวิจัย พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้งบประมาณจากเงินวัสดุห้องเรียนเปิดใหม่หรือวัสดุรายหัว ซึ่งทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจัดสรรให้มา ส่วนรายได้จากทางอื่นก็มีคือ จากการบริจาค แต่อย่างไรก็ตามผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เห็นว่างบประมาณที่ใช้ดำเนินการยังไม่เพียงพอ เพราะว่าการศึกษาระดับนี้ เป็นการศึกษาภาคบังคับ ดังนั้นโรงเรียนจะใช้งบประมาณจากทางราชการแต่เพียงอย่างเดียวก็นั่นย่อมที่จะไม่เพียงพอ งบประมาณส่วนใหญ่ที่โรงเรียนต้องใช้คือเน้นหนักในด้านสื่อการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับคำตอบของครูผู้สอนชั้นอนุบาลศึกษา ที่ได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนด้านการจัดทำ/สื่อการเรียนการสอน โดยได้รับการจัดสรรงบประมาณเป็นค่าวัสดุอุปกรณ์เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นปัญหาด้านงบประมาณที่จะมาสนับสนุนในการใช้แนวการจัดประสบการณ์ จึงไม่เพียงพอ มีผลกระทบกระเทือนต่อการจัดกิจกรรมประสบการณ์สำหรับเด็กในระดับนี้

ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า โรงเรียนควรมีการประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะผู้ปกครองของนักเรียนในระดับก่อนประถมศึกษา ให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสเข้ามาช่วยเหลือในโรงเรียนได้ตามความถนัด เช่น ประงอาหาร ช่วยเลี้ยงดูเด็ก หรือสร้างของเล่นให้เด็ก (เลขา ปิยะัจฉริยะ และคณะ มปป. : 16) เพื่อให้ผู้ปกครองจะเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาในระดับนี้มากยิ่งขึ้น

2.3 การจัดประสบการณ์และกิจกรรม

เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมด้านการบริการให้นักเรียนชั้นอนุบาลศึกษา จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 6 มีการจัดบริการคือให้ภูมิคุ้มกันโรค และการจัดอาหารเสริมกับการตรวจรักษา ส่วนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมแสดงต่าง ๆ ในวันสำคัญของทางราชการ การประกวดหรือการแข่งขันต่าง ๆ การจัดนิทรรศการประกวดสุขภาพ การจัดกิจกรรมบริการดังกล่าวของโรงเรียนส่วนใหญ่ในชั้นอนุบาลศึกษา จะจัดร่วมกับชั้นระดับประถมศึกษา ยกเว้นการจัดอาหารเสริมที่โรงเรียนจะจัดให้เฉพาะชั้นอนุบาลศึกษา เพราะเด็กในวัยนี้ต้องการอาหารในปริมาณและคุณภาพที่พอเพียงกับความต้องการของร่างกาย เพื่อให้ร่างกายและสมองมีการเจริญเติบโต เด็กจะมีพัฒนาการ ทางสติปัญญาและพัฒนาการทางด้านอื่น ๆ ที่ตามไปด้วย (ภรณ์ คุรุรัตนะ 2530 : 4-8) กล่าวไว้ว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 6 มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ให้ครบตามข้อกำหนดของแนวการจัดประสบการณ์ ฯ แต่มีปัญหาคือ การขาดวัสดุอุปกรณ์ ส่วนการดำเนินการช่วยเหลือครูผู้สอนให้สามารถจัดกิจกรรมและประสบการณ์ได้ตามตารางจัดกิจกรรมประจำวันและแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาของโรงเรียน แต่อย่างไรก็ตามครูผู้สอนชั้นอนุบาลศึกษามีปัญหาคือ ครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมเสริม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ไม่ปรากฏในตารางกิจกรรมประจำวัน คือ เพลง นิทาน คำคล้องจอง กิจกรรมเหล่านี้ต้องมีสื่อการสอน เพื่อจูงใจให้เด็กสนใจในบทเรียน เกิดความเพลิดเพลิน (สปช. 2530 : 29) ครูผู้สอนชั้นอนุบาลส่วนใหญ่ไม่สามารถจัดกิจกรรม นิทาน ซึ่งต้องใช้หุ่นประกอบได้ เป็นส่วนใหญ่ ผลจากการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่จึงใช้กิจกรรมร้องเพลงเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้การประดิษฐ์หุ่นขึ้นมาใช้ต้องใช้งบประมาณและมีความสามารถด้านศิลปะ และต้องรู้จักวิธีใช้ ดังนั้นการจัดตารางกิจกรรมประจำวัน ครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้ปรับปรุงตารางกิจกรรมของ สปช. โดยสับเปลี่ยนเวลาการทำกิจกรรม โทษะเพิ่มหรือลดบางกิจกรรม ดังนั้นจากการวิจัยพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 6 จัดกิจกรรมตามตาราง

กิจกรรมประจำวัน และแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา จัดได้ไม่ครบ

การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย จากการวิจัยพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 6 จัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ การเล่นกลางแจ้ง กิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ โรงเรียนส่วนใหญ่จัดคือกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) กิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม คือการเล่นตามมุม เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งกล่าวได้ว่า ครูผู้สอนชั้นอนุบาลส่วนใหญ่มีความเข้าใจในการจัดกิจกรรมประสบการณ์ได้เหมาะสมกับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของนักเรียน แต่วิธีการที่ใช้ในการจัดประสบการณ์และกิจกรรมคือ การแบ่งกลุ่มจัดกิจกรรม ใช้มากที่สุด ส่วนการจัดกิจกรรมเป็นรายบุคคลใช้น้อยที่สุด ซึ่งครูผู้สอนชั้นอนุบาลศึกษายังจัดกิจกรรมไม่ถูกต้องตามหลักการจัดกิจกรรมประจำวัน เพราะการจัดกิจกรรมประจำวันตามหลักการแล้ว การจัดกิจกรรมให้เด็กทำเป็นรายบุคคลที่อาจเลือกด้วยตนเองให้มากที่สุด คือ 75.00% (ราศี ขาวสวัสดิ์ และคณะ 2529 : 41-42) ส่วนการจัดกิจกรรมที่ให้เด็กทำเป็นกลุ่มเล็กควรจะ 15% และจัดกิจกรรมรวม 10% เท่านั้น

การนิเทศและติดตามผลการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา ในปีการศึกษา 2531 จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 6 ได้รับการนิเทศ โดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ทำหน้าที่นิเทศ และศึกษานิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์จากศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาประจำจังหวัด คำเนินการนิเทศโรงเรียนในโครงการอนุบาลชนบท ด้วยวิธีการสังเกตการสอน เป็นส่วนใหญ่ ในทุกจังหวัดของเขตการศึกษา 6 ซึ่งในการสังเกตการสอนของครูในชั้นเรียนนี้ ผู้บริหารโรงเรียนควรจะมีการสังเกตในสิ่งต่อไปนี้ด้วย คือ (สพช. 2530 : 31)

1. การจัดห้องเรียนและสภาพแวดล้อม
2. การสร้างบรรยากาศในห้องเรียน
3. บุคลิกภาพและพฤติกรรมการทำงานขอครู
4. ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กและครู
5. การดูแลเด็กทั้งในและนอกห้องเรียน
6. พฤติกรรมและพัฒนาการของเด็ก

7. การจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก

ในการเข้าชั้นเรียนอนุบาลศึกษาเพื่อจะสังเกตการสอนของครูนั้น ผู้บริหารควรจะทำอย่างต่อนี้ เพื่อเป็นการ สร้างขวัญและกำลังใจให้ครูผู้สอนได้มีกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ได้ตลอดเวลา

การวัดและประเมินผลพัฒนาการของนักเรียน จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษาใช้วิธีการสังเกตมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บังอร ภูมิชาติ (2531 : 208) ที่ครูผู้สอนชั้นเด็กเล็ก ส่วนใหญ่ใช้ในการสังเกตมากที่สุดในการประเมินพัฒนาการและความพร้อมของเด็กทั้ง 4 ด้าน รองลงมาคือ วิธีการตรวจผลงาน การสนทนา และการทดสอบด้วยวาจา โรงเรียนส่วนใหญ่ก็ได้ นำผลการประเมินพัฒนาการของนักเรียนนี้ไปใช้เพื่อปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอน และนำไปใช้เพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ

3. สภาพปัญหาที่เกิดจากการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา

3.1 การแปลงแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาไปสู่การจัดประสบการณ์และกิจกรรม

ปัญหาการกำหนดนโยบายและดำเนินตามนโยบายเกี่ยวกับการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาของโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนมีแผนพัฒนาโรงเรียนเป็นรายปี ซึ่งในแผนพัฒนาดังกล่าวมีแผนงานและโครงการต่าง ๆ ที่บุคลากรในโรงเรียนทุกคนต้องปฏิบัติค่อนข้างมาก ทำให้ครูผู้สอนชั้นอนุบาล ซึ่งเป็นบุคลากรคนหนึ่งของโรงเรียนต้องปฏิบัติตามแผนและโครงการต่าง ๆ เหล่านั้นด้วย ดังนั้นปัญหาการกำหนดนโยบายและดำเนินตามนโยบายเกี่ยวกับการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาของโรงเรียนคือ ครูผู้สอนชั้นอนุบาลมีแผนงานและโครงการต่าง ๆ กับปัญหาที่ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ ดังกล่าวนี้ ผู้บริหารโรงเรียนจะมอบหมายงานให้ครูผู้สอนชั้นอนุบาลน้อยลง เพราะการสอนในระดับก่อนประถมศึกษานั้น ครูผู้สอนต้องมีความใกล้ชิดเด็กอยู่ตลอดเวลา การที่ครูผู้สอนได้มีเวลาอยู่กับใกล้ชิดเด็กตลอดเวลา

ทำให้ครูได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในแต่ละบุคคล สามารถที่จะนำไปพูดคุยกับผู้ปกครอง เด็กนักเรียนได้ จะช่วยให้ผู้ปกครองได้เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาในระดับนี้ที่ยั่งยืน

ส่วนปัญหาการจัดทำ/จัดทำเอกสารเกี่ยวกับการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา ส่วนใหญ่พบว่า เอกสารที่ได้รับไม่เพียงพอ และได้รับเอกสารล่าช้า แนวทางแก้ไขตามที่คณะของผู้วิจัยคือ ก่อนเปิดภาคเรียนการศึกษาโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนควรสำรวจเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา มีเพียงพอหรือไม่ ถ้าไม่เพียงพอ กลุ่มโรงเรียนควรจัดทำเอกสารโดยการสำเนาจากต้นฉบับสำรองไว้ให้ครูผู้สอนชั้นอนุบาลไว้ใช้ในกลุ่มโรงเรียน ส่วนการได้รับเอกสารล่าช้านั้น กลุ่มโรงเรียนควรจะได้รายงานปัญหาไปให้หน่วยงานที่รับผิดชอบทราบโดยเร็ว เพื่อที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้ปฏิบัติงานได้รวดเร็วขึ้น

3.2 การจัดปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา ไม่มีปัญหา ยกเว้นด้านงบประมาณ มีไม่เพียงพอ และปัญหาเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ เป็นส่วนใหญ่

3.3 การจัดประสบการณ์ และกิจกรรม

จากการวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบเป็นปัญหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ตามแนวและแผน การจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา คือ สติปัญญาและความสามารถของนักเรียนในห้องแตกต่างกันมาก ในวงการจิตวิทยา เรียกว่า ความแตกต่างทางด้านเชาว์ปัญญา หมายถึง ความแตกต่างในด้านสมรรถภาพของสมอง เช่น ความคิด ความจำ การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การปรับตัว ฯลฯ ซึ่งแสดงถึงความฉลาด หรือโง่ของแต่ละบุคคลนั่นเอง ส่วนความแตกต่างทางด้านความถนัด หมายถึง ความแตกต่างที่เกี่ยวกับการแสดงความสามารถในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและแต่ละบุคคล ในการเลือกทำกิจกรรมใดก็ตาม (กมลรัตน์ หล้าสุดวงษ์ 2528 : 45) ความแตกต่างทางด้านเชาว์ปัญญาและความถนัด มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้โดยตรง ดังนั้นจึงมีส่วนที่ทำให้การจัดกิจกรรมและประสบการณ์

ไม่สามารถจะจัดกิจกรรมได้ครบและเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กได้ทุกคน แนวทางแก้ไขตาม
 ทิศนะของผู้วิจัย คือ ครูผู้สอนชั้นอนุบาลศึกษาควรจะให้ความช่วยเหลือ ศึกษาข้อบกพร่อง
 ต่าง ๆ ของนักเรียนเป็นรายบุคคล และแก้ไขหรือเอาใจใส่ดูแลให้เป็นกรณีพิเศษ เพื่อจะ
 ได้ช่วยลดความแตกต่างให้เหลือน้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

1. ควรจะมีโครงการผลิตสื่อการเรียนการสอนสำหรับระดับชั้นก่อนประถมศึกษา
 ในแต่ละจังหวัด หรือรวมเป็นเขตการศึกษา หรือจัดตั้งเป็นศูนย์การผลิตสื่อการเรียนการสอน
 ในเขตการศึกษานั้น ๆ
2. ควรจะมีการร่วมมือในการพัฒนาการเรียนการสอนเป็นเขตการศึกษา เพื่อการ
 พัฒนาบุคลากรในระดับก่อนประถมศึกษา เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้ เพื่อการ
 พัฒนาการเรียนการสอนลงไปสู่จังหวัด
3. ในการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียน การนิเทศควรมีการนิเทศอย่างต่อเนื่อง
 และมีการจัดอบรมให้แก่ผู้บริหารโรงเรียนภายในเขตการศึกษา ให้มีความรู้ความเข้าใจในการ
 นิเทศการศึกษา ในระดับก่อนประถมศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรที่จะได้ศึกษา ถึงสภาพและปัญหาการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล
 ศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน ว่ามีความแตกต่างกับสภาพและปัญหา
 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติอย่างไร
2. ศึกษาถึงความต้องการ การนิเทศการศึกษาของครูผู้สอนชั้นอนุบาลศึกษา
 ในโครงการอนุบาลชนบท ในระดับจังหวัด